

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Відокремлений структурний підрозділ

**«ОДЕСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
ОДЕСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ імені І. І. МЕЧНИКОВА»**

ВСП «ОФККТ ОНУ ім. І. І. Мечникова»

Артем КРОЙТОР

05 березня 2025 р.

ПОЛОЖЕННЯ

ПРО ОРГАНІЗАЦІЮ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ

Розглянуто та затверджено
Педагогічною радою
ВСП «ОФККТ ОНУ
ім. І. І. Мечникова»

Протокол № 1 від «05» березня 2025 р.

Одеса

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення про організацію інклюзивного навчання у Відокремленому структурному підрозділі “Одеський фаховий коледж комп’ютерних технологій Одеського державного національного університету імені І. І. Мечникова” (далі Положення) регламентує організацію навчання здобувачів фахової передвищої освіти з особливими освітніми потребами (далі – Здобувачі), а також формування у Відокремленому структурному підрозділі “Одеський фаховий коледж комп’ютерних технологій Одеського національного університету” (далі – ВСП «ОФККТ ОНУ ім. І. І. Мечникова») інтегрованого освітнього середовища шляхом упровадження комплексу заходів, що забезпечують повноцінне залучення таких здобувачів у освітній процес для здобуття ними освіти з урахуванням їхніх потреб та можливостей.

1.2. Положення розроблено відповідно до Конституції України, Законів України «Про освіту», «Про фахову передвищу освіту», “Про повну загальну середню освіту”, “Про соціальні послуги”, “Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні”, “Про телекомунікації”, постанови Кабінету Міністрів України від 9 грудня 2020 р. № 1289 “Про затвердження Порядку забезпечення допоміжними засобами для навчання осіб з особливими освітніми потребами у закладах освіти” («Офіційний вісник України», 2021 р., № 2, ст. 85), постанови Кабінету Міністрів України від 15 грудня 2021р. №1321 «Про порядок організації інклюзивного навчання в закладах фахової передвищої освіти».

1.3. Коледж надає освітні послуги здобувачам фахової передвищої освіти з особливими освітніми потребами на рівній основі з іншими здобувачами освіти, без дискримінації, незалежно від віку, громадянства, місця проживання, статі, кольору шкіри, соціального та майнового стану, національності, мови, походження, стану здоров'я, ставлення до релігії, а також від інших обставин, із застосуванням особистісно орієнтованих методів навчання та з урахуванням індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності всіх здобувачів освіти з особливими освітніми потребами, рекомендацій індивідуальної програми реабілітації особи з інвалідністю (за наявності) та/або висновку про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку здобувача освіти з особливими освітніми потребами (за наявності), виданого інклюзивно-ресурсним центром.

1.4. У цьому Положенні терміни вживаються у таких значеннях:

1.4.1. Інклюзія — процес, який полягає в позитивному ставленні до різноманітності здобувачів фахової передвищої освіти в навчальному середовищі, сприйнятті індивідуальних особливостей розвитку особистості не як проблеми, а як можливостей для розвитку, або процес реального залучення здобувачів фахової передвищої освіти з особливими освітніми потребами до освітнього процесу у Відокремленому структурному підрозділі “Одеський фаховий коледж комп’ютерних технологій Одеського державного екологічного університету”, або особлива система навчання, яка професійно підтримує індивідуальний підхід до здобувачів освіти усіх нозологій, відповідно до їх освітніх потреб.

1.4.2. Інклюзивне навчання — система освітніх послуг, гарантованих державою, що базується на принципах недискримінації, врахування багатоманітності людини, ефективного залучення та включення до освітнього процесу всіх його учасників.

1.4.3. Здобувач фахової передвищої освіти з особливими освітніми потребами — особа, яка здобуває освіту в закладах фахової передвищої освіти та потребує додаткової постійної чи тимчасової підтримки в освітньому процесі і має право на:

- 1) повагу до людської гідності, захист під час освітнього процесу від приниження честі та гідності, будь-яких форм дискримінації за ознакою наявності особливих освітніх потреб, стану здоров'я чи інвалідності або будь-якою іншою ознакою;
- 2) отримання якісних освітніх послуг, які враховують особливі освітні потреби та забезпечують максимально можливу індивідуалізацію освітнього процесу;
- 3) формування та реалізацію індивідуальної освітньої траєкторії (за наявності) та індивідуального навчального плану (за потреби);
- 4) участь у формуванні індивідуального навчального плану (за потреби), вибір освітніх компонентів у межах, передбачених відповідною освітньо-професійною програмою та навчальним планом, в обсязі, що становить не менше 10 відсотків загальної кількості кредитів Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи, передбачених для освітньо-професійної програми фахової передвищої освіти;
- 5) справедливе та об'єктивне оцінювання результатів навчання, яке передбачає забезпечення розумного пристосування під час оцінювання, у тому числі збільшення часу на оцінювання, використання доступних форматів;
- 6) безоплатне забезпечення інформацією для навчання в доступних форматах із використанням технологій, що враховують обмеження життєдіяльності, зумовлені станом здоров'я;
- 7) забезпечення доступності територій, будівель, споруд і приміщень гуртожитків для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення на строк здобуття освіти в порядку, встановленому законодавством;
- 8) спеціальний навчальний супровід і вільний доступ до інфраструктури закладу освіти;
- 9) самостійне (у разі навчання за власні кошти) чи за згодою відповідної фізичної або юридичної особи (у разі навчання за кошти фізичних або юридичних осіб) збільшення тривалості виконання освітньо-професійної програми за погодженням із закладом освіти, що має бути відображено в договорі про надання освітніх послуг;
- 10) створення умов для залучення до всіх заходів закладу освіти, участь у заходах з освітньої, дослідницької, науково-дослідної, спортивної, мистецької, громадської діяльності, що здійснюються в Україні та за кордоном, в установленому законодавством порядку із забезпеченням розумного пристосування та з урахуванням особливих освітніх потреб;
- 11) забезпечення розумного пристосування (у разі потреби);

12) забезпечення інших необхідних умов для навчання.

1.4.4. Інклюзивне освітнє середовище — простір коледжу, у якому забезпечується сукупність умов, способів і засобів реалізації освітнього процесу для спільного навчання, виховання та розвитку здобувачів з урахуванням їхніх потреб та можливостей, у якому вони можуть вільно пересуватися, навчатися, розвиватися й спілкуватися.

1.4.5. Засновник закладу освіти зобов'язаний забезпечити відповідно до законодавства створення в закладі освіти безперешкодного середовища для учасників освітнього процесу, зокрема для осіб з особливими освітніми потребами, це може бути змішана група — академічна група, у якій здобувачі освіти навчаються з іншими здобувачами фахової передвищої освіти.

1.4.6. Супровід — система заходів, що мають забезпечити рівний доступ до навчання, тобто усунення або мінімізація проблем у навчанні для здобувачів освіти. Супровід охоплює процеси підготовки до вступу, допомоги в дотриманні процедури вступу, подальшого навчання у ВСП «ОФККТ ОНУ ім. І. І. Мечникова», а також передбачає підтримку зв'язків із випускниками та моніторинг їхнього працевлаштування. Забезпечення супроводу здобувачів освіти дозволяє їм діяти на рівних з іншими здобувачами фахової передвищої освіти, але без надання переваг.

1.4.7. Педагогічний коледж створює умови для осіб з особливими освітніми потребами шляхом забезпечення розумного пристосування та універсального дизайну. З цією метою особи з особливими освітніми потребами, які планують вступити до закладу освіти, або їх батьки (інші законні представники) у строки, визначені у Правилах прийому закладу освіти, подають письмову заяву про необхідність забезпечення розумного пристосування.

1.4.8. Зарахування осіб з особливими освітніми потребами до закладу освіти на підставі державного (регіонального) замовлення або за рахунок коштів фізичних (юридичних) осіб здійснюється відповідно до законодавства.

1.5. Утворення інклюзивної групи в закладі освіти та припинення її діяльності здійснюється відповідно до наказу директора ВСП «ОФККТ ОНУ ім. І. І. Мечникова».

1.5.1. Гранична чисельність осіб з особливими освітніми потребами в певній інклюзивній групі встановлюється керівником ВСП «ОФККТ ОНУ ім. І. І. Мечникова» з урахуванням вимог до формування академічних груп у закладах фахової передвищої освіти, затверджених МОН України, виходячи з індивідуальних особливостей здобуття освіти такими особами, освітньо-професійної програми, пристосованості аудиторій тощо, але не може перевищувати 50 відсотків загальної чисельності осіб з особливими освітніми потребами в такій академічній групі.

1.5.2. Спеціальний навчальний підрозділ допомоги утворюється з метою організації інклюзивного освітнього процесу та спеціального навчального супроводу осіб з особливими освітніми потребами, забезпечення їм доступу до якісної фахової передвищої освіти з урахуванням обмежень життєдіяльності.

1.5.3. Команда спеціального підрозділу утворюється з метою розроблення індивідуального навчального плану для осіб з особливими освітніми потребами, які цього потребують. До складу команди залучаються педагогічні, інші працівники закладу освіти, інші фахівці (за потреби), особи з особливими освітніми потребами або батьки (інші законні представники) таких осіб.

1.5.4. Спеціальний навчальний підрозділ або команда виконує такі завдання:

- співпрацює зі структурними підрозділами закладу освіти щодо організації інклюзивного навчання та забезпечення спеціального навчального супроводу осіб з особливими освітніми потребами;
- розробляє індивідуальний навчальний план осіб з особливими освітніми потребами, проводить моніторинг його виконання, вносить до нього зміни;
- організовує підготовку (підвищення кваліфікації) педагогічних працівників закладу освіти;
- консультує та надає методичну допомогу щодо організації освітнього процесу осіб з особливими освітніми потребами;
- провадить інформаційно-просвітницьку діяльність із формування толерантного ставлення до осіб з особливими освітніми потребами;
- співпрацює із закладами соціального захисту населення, громадськими об'єднаннями.

1.5.5. Здобуття повної загальної середньої освіти особами з особливими освітніми потребами, які зараховані до закладу освіти на основі базової середньої освіти, здійснюється відповідно до Порядку організації інклюзивного навчання в закладах загальної середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 15 вересня 2021 р. № 957 («Офіційний вісник України», 2021 р., № 76, ст. 4774).

Для осіб з особливими освітніми потребами може передбачатися індивідуальна освітня траєкторія шляхом розроблення та реалізації закладом освіти індивідуального навчального плану.

1.5.6. Прийом на навчання для здобуття фахової передвищої освіти здійснюється на конкурсній основі на підставі Правил прийому закладу освіти, розроблених відповідно до Умов прийому на навчання до закладів фахової передвищої освіти у відповідному році, затверджених МОН України.

2. ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ у Відокремленому структурному підрозділі “Одеський фаховий коледж комп’ютерних технологій Одеського національного університету імені І. І. Мечникова”

Формування умов для здобуття Здобувачами якісної освіти в ВСП «ОФККТ ОНУ ім. І. І. Мечникова» реалізується **через:**

- створення інклюзивного освітнього середовища;
- розвиток матеріально-технічної бази коледжу з урахуванням потреб здобувачів освіти;
- забезпечення здобувачів освіти належним супроводом на всіх етапах взаємодії з педагогічним коледжем;

- організацію освітнього процесу з використанням сучасних інформаційних технологій;
- формування у спільноті Педагогічного коледжу недискримінаційного ставлення до здобувачів фахової передвищої освіти з особливими освітніми потребами

2.1. Матеріально-технічна база у Відокремленому структурному підрозділі “Одеський фаховий коледж комп’ютерних технологій Одеського національного університету імені І. І. Мечникова”

2.1.1. Для комфортного навчання в ВСП «ОФККТ ОНУ ім. І. І. Мечникова» Здобувачі мають право на доступ до мережі Інтернет, баз даних (бібліотека) з урахуванням розумного пристосування;

Здобувачі мають право використовувати індивідуальні технічні засоби, зокрема, слухові апарати, ноутбуки тощо.

2.1.2. Для забезпечення освітнього процесу за умов дистанційного навчання може використовуватись онлайн-сервіс «Google Classroom», що містить комплекс навчальних матеріалів за освітніми компонентами освітньо-професійних програм. Для здобувачів освіти із проблемами пересування (з вадами опорно-рухового апарату, зору та ін.), освітній процес організовується у навчальних приміщеннях з безбар’єрним доступом.

2.1.3. Спорудження пандусів, встановлення спеціальних поручнів уздовж сходинок, забезпечення належної ширини дверей, проходів між партами, створення належних санітарних умов та обладнання санітарних вузлів тощо.

2.1.4. У разі неможливості повного пристосування наявних будівель, споруд та приміщень коледжу для потреб здобувачів освіти здійснюється їх розумне пристосування. Освітній процес для осіб з особливими освітніми потребами у коледжі організовується таким чином, щоб були використані аудиторії тільки на першому поверсі.

2.1.5. Для організації самостійної роботи Здобувачів бібліотекою ВСП «ОФККТ ОНУ ім. І. І. Мечникова» надається доступ до електронних копій навчально-методичного забезпечення освітніх компонентів.

2.2. Організація супроводу здобувачів фахової передвищої освіти з особливими освітніми потребами

2.2.1. Супровід Здобувачів в ВСП «ОФККТ ОНУ ім. І. І. Мечникова» реалізується через низку освітніх послуг, якими вони можуть користуватися з допомогою інших осіб. При цьому враховуються психофізичні особливості осіб різних нозологій, їх потреби в компенсації сенсорних вад, що заважають сприймати навчальний матеріал, соціально-психологічні фактори, що ускладнюють інтеграцію здобувачів освіти в студентське середовище, потреби у фізичній реабілітації та ін.

2.2.2. Супровід Здобувачів здійснюється за такими напрямками: технічний, педагогічний, психологічний, фізкультурно-спортивний та професійна адаптація. Усі перелічені складові системи супроводу вступають у дію поступово і можуть діяти одночасно, доповнюючи одна одну.

2.2.3. Супровід розпочинається з моменту звернення Здобувачів ВСП «ОФККТ ОНУ ім. І. І. Мечникова».

2.2.4. Технічний супровід полягає в забезпеченні здобувачів адаптивними технічними засобами та спеціальними технологіями навчання. Технічний супровід має компенсувати функціональні обмеження Здобувачів і забезпечувати їм доступ до якісної фахової передвищої освіти. Технічний супровід здійснюється відділеннями, на освітніх програмах яких навчаються Здобувачі.

2.2.5. Педагогічний супровід полягає в оптимізації викладання навчального матеріалу Здобувачам у максимально сприйнятливій для них формі, впровадження сучасних педагогічних технологій навчання, забезпечення навчально-методичними матеріалами. На всіх етапах педагогічного супроводу передбачається індивідуальний супровід Здобувачів з метою допомоги у розв'язанні індивідуальних проблем опанування освітніх компонентів. Такий вид супроводу здійснюють відділеннями, які забезпечують викладання відповідних освітніх компонентів. Для Здобувачів із сенсорними вадами навчальні матеріали переводяться в альтернативний формат, зручний для сприйняття. Це означає застосування в освітньому процесі найбільш прийнятних для Здобувачів методів і способів спілкування, із залученням відповідних фахівців і науково-педагогічних працівників, а також максимально можливе забезпечення доступності інформації в різних форматах.

2.2.6. Психологічний супровід полягає в з'ясуванні психологічних особливостей здобувачів освіти, зміцненні та збереженні їхнього психологічного здоров'я, надання їм необхідної допомоги з адаптації до інтегрованого освітнього середовища, сприянні особистісному розвитку та передбачає:

- надання психологічної допомоги Здобувачам під час їх адаптації до умов провадження освітнього процесу в ВСП «ОФККТ ОНУ ім. І. І. Мечникова»;
- підвищення психологічної культури всіх учасників освітнього процесу, включаючи здобувачів фахової передвищої освіти, педагогічних працівників, представників адміністрації та допоміжного персоналу;
- соціально-психологічну діагностику, моніторинг особистісного розвитку і соціальної ситуації розвитку здобувачів освіти, прогнозування змін освітньої ситуації та визначення її основних тенденцій;
- проєктування і соціально-психологічну корекцію розвитку Здобувачів.

2.2.7. Фізкультурно-спортивний супровід полягає в заохоченні Здобувачів до активних занять фізичною культурою та окремими видами спорту, участі в змаганнях різного рівня, має на меті зміцнення мотивації до здорового способу життя та передбачає поліпшення психофізичного стану Здобувачів і підвищення їх інтелектуальної працездатності. Супровід здійснюється викладачами фізичної культури.

2.2.8. Професійна адаптація полягає в забезпеченні Здобувачів додатковими можливостями в межах фахової підготовки через їхнє залучення до роботи в науковому товаристві студентів.

3. ГРУПА ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ

3.1. Для організації та контролю реалізації супроводу в ВСП «ОФККТ ОНУ ім. І. І. Мечникова» створюється група психолого-педагогічного супроводу (далі - ГППС), до складу якої залучаються працівники коледжу, представники адміністрації та фахівці за напрямками супроводу, зазначені у пункті 2.2.

3.2. Група психолого-педагогічного супроводу виконує такі завдання:

1) співпрацює зі структурними підрозділами ВСП «ОФККТ ОНУ ім. І. І. Мечникова» щодо:

- організації інклюзивного навчання та забезпечення навчального супроводу Здобувачів;

- через відповідальних за психолого-педагогічний супровід, які призначаються розпорядженням директора, розробляється індивідуальний навчальний план здобувачів освіти;

2) проводить моніторинг виконання Здобувачами індивідуального навчального плану, обґрунтовано рекомендує зміни до нього з урахуванням потреб Здобувачів;

3) організовує підготовку (підвищення кваліфікації) педагогічних працівників ВСП «ОФККТ ОНУ ім. І. І. Мечникова» для роботи зі Здобувачами шляхом проведення лекцій, семінарів, тренінгів тощо;

4) проводить інформаційно-просвітницьку діяльність з формування толерантного ставлення Здобувачів;

5) співпрацює із закладами соціального захисту населення, громадськими об'єднаннями з метою провадження діяльності, спрямованої на здійснення супроводу Здобувачів;

6) координує роботу заступників директора з навчальної та виховної роботи, керівників академічних груп з питань, пов'язаних із організацією та провадженням інклюзивного навчання;

7) забезпечує надання психологічної підтримки здобувачам освіти.

3.3. Індивідуальний навчальний план Здобувачів розробляється згідно з чинними вимогами за консультування в ВСП «ОФККТ ОНУ ім. І. І. Мечникова». При цьому, обов'язковим є урахування рекомендацій індивідуальної програми реабілітації

особи з інвалідністю (за наявності) та/або висновку про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку Здобувачів (за наявності).

4. ІНКЛЮЗИВНІ ТА ЗМІШАНІ ГРУПИ

4.1. Здобувачі навчаються в ВСП «ОФККТ ОНУ ім. І. І. Мечникова» переважно в змішаних групах.

5. ФІНАНСУВАННЯ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ

5.1 ВСП «ОФККТ ОНУ ім. І. І. Мечникова» надає освітні послуги Здобувачам за рахунок коштів державного бюджету, інших не заборонених законодавством джерел фінансування.